

УДК 378:373.2.01.3-051

Гриньова Марина Вікторівна

доктор педагогічних наук,
професор, член-кореспондент НАПН України, декан природничого факультету
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна
ORCID ID 0000-0003-3912-9023
grinovamv@gmail.com

Кононец Наталія Василівна

доктор педагогічних наук, доцент кафедри економіки підприємства та економічної кібернетики
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», м. Полтава, Україна
ORCID ID 0000-0002-4384-1198
natakapoltava7476@gmail.com

Дяченко-Богун Марина Миколаївна

доктор педагогічних наук, доцент кафедри ботаніки, екології та методики навчання біології
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна
ORCID ID 0000-0002-1209-2120
ecos.poltava2015@gmail.com

Рибалко Ліна Миколаївна

доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник,
професор кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я людини
Полтавський національний технічний університету імені Юрія Кондратюка, м. Полтава, Україна
ORCID ID 0000-0001-6092-9442
lina-rybalko@ukr.net

РЕСУРСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Анотація. У статті розкрито сутність і зміст ресурсно-орієнтованого навчання в закладах вищої освіти. Ресурсно-орієнтоване навчання в умовах здоров'язбережувального освітнього середовища описано як цілісний динамічний процес організації і стимулювання самостійної пізнавальної діяльності студентів в оволодінні навичками активного перетворення інформаційного середовища на засадах концепції здоров'язбереження, яка передбачає оптимальне використання тріадою "студент-викладач-бібліотекар" консолідованих кадрових, матеріально-технічних, навчально-методичних, фінансових та інформаційних ресурсів. Науково обґрунтовано необхідність дотримання умов здоров'язбереження при проектуванні ресурсно-орієнтованого навчання студентів у вищій школі. Подано модель ресурсно-орієнтованого навчання студентів у закладах вищої освіти в аспекті здоров'язбереження як схему візуалізації процесу ресурсно-орієнтованого навчання. Схарактеризовано блоки моделі та дидактичні умови реалізації ресурсно-орієнтованого навчання студентів у закладах вищої освіти в умовах здоров'язбережувального навчального середовища: застосування комплексу форм, методів та засобів ресурсно-орієнтованого навчання; організацію процесу навчання професійно орієнтованих дисциплін в тріаді "студент-викладач-бібліотекар" з використанням педагогічних технологій ресурсно-орієнтованого навчання; орієнтацію на розвиток інформаційно-освітнього середовища закладів вищої освіти шляхом активізації розробки електронних ресурсів; введення інформаційно-технологічного компоненту при викладанні професійно орієнтованих дисциплін; здоров'язбережувальну спрямованість процесу навчання та консолідацію здоров'язбережувальних технологій. Описано дослідницький освітній проект «Ресурсно-орієнтоване навчання у вищій школі», який проходить упровадження у вітчизняних закладах вищої освіти та доводить свою ефективність і доцільність у застосуванні.

Ключові слова: ресурсно-орієнтоване навчання; здоров'язбережувальне навчальне середовище; модель; проектний підхід.

1. ВСТУП

Постановка проблеми в загальному вигляді. Сучасні напрями модернізації змісту вітчизняної освіти відповідно до тенденцій розвитку держави в контексті її інноваційної політики та інтеграції в європейський освітній простір актуалізують пошук нових підходів до навчання, розроблення концепцій і технологій до них в умовах здоров'язбережувального освітнього середовища. За Болонською декларацією, система вищої освіти має орієнтуватись, насамперед, на індивідуалізацію навчання студентів, використання нових інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), педагогічних інновацій, застосування дистанційних форм і методів навчання, що сприятимуть не лише розвитку творчих здібностей студентів і посиленню єдності навчання з продуктивною працею в реальних умовах виробництва, але й забезпечують здоров'язбереження суб'єктів освітнього процесу впродовж усього життя (lifelong learning). Це має забезпечити якісна вища освіта, яка здійснює підготовку компетентних майбутніх фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці.

Європейська Комісія з питань інформаційної системи освіти трактує сутність європейського освітнього простору як використання нових гіпермедійних технологій та Інтернет-технологій для покращення якості навчання, передбачаючи вільний доступ до ресурсів та сервісів. Саме тому модернізацію змісту освіти в закладах вищої освіти (ЗВО) в умовах Болонського процесу вбачаємо в посиленні електронної освіти та використанні нових ІКТ, які будуть корисними для студентів в аспекті формування фахових компетентностей і не шкодитимуть їхньому здоров'ю, а, навпаки, будуть стимулювати молодь до активної популяризації здорового способу життя [14].

Упровадження електронного навчання посилює необхідність здоров'язбереження студентської молоді, оскільки при такому навчанні студенти багато часу проводять в Інтернеті та постійно використовують сучасну комп'ютерну техніку в умовах сидячо-слухаючої системи навчання. З огляду на це, однією з основних стратегій розвитку вищої освіти є організація здоров'язбережувальної діяльності. Тож важливого значення набувають здоров'язбережувальні технології в організації сучасного освітнього процесу з упровадженням ресурсно-орієнтованого навчання (РОН).

Ресурсно-орієнтоване навчання (*resource-based learning*) розглядаємо як таке, що спрямоване на використання педагогічних інновацій та сучасних ІКТ, активне залучення до педагогічного процесу бібліотекарів та орієнтацію на освіту впродовж усього життя [11]. Погоджуємося з думкою В. Бикова про те, що ІКТ належать до високих технологій, а їх розвиток та широке впровадження на законодавчому рівні зараховано до пріоритетних напрямів розвитку освіти, науки і техніки України на період до 2020 року [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема РОН набула нині статусу найважливішого напрямку наукових досліджень у контексті неперервної освіти, створення передумов для організації освіти впродовж усього життя (lifelong learning), привернувши увагу педагогів різних країн світу, зокрема: Австралії, Австрії, Великобританії, Ірландії, Канади, Китаю, Німеччини, Норвегії, Сінгапуру, США, Тайваню, Швеції, Швейцарії, Фінляндії, а також України. Суттєвий інтерес викликають праці зарубіжних учених, присвячені дослідженню модернізації змісту освіти та перспектив розширення освітніх можливостей навчальних закладів за умов повномасштабного переходу до РОН: М. Аньйорен (Mojisola Anjorin), М. Батлер (Margaret Butler), К. Бішоф (Kerstin Bischoff), М. Белл (Maureen Bell), Н. Бесвік (Norman J. Beswick), К. Богнер (Christian Bogner), К. Войчік (Catherine Wojcik), М. Ганафін (Michael J. Hannafin), Д. Гіл (Janette R. Hill), К. Грінхау (Christine Greenhow), Ш. Гріффіт (Shann Griffith), Дж. Девіс (J. Davies), С. Декстер (Sara Dexter),

Р. Домінгес Гарсія (Renato Domínguez García), Д. Доміці (Denise P. Domizi), Р. Дойрон (R. Doiron), Л. Кемпбелл (Lisa Campbell), Л. Ліманн (Lasse Lehmann), А. Людеманн (Andy Lüdemann), М. Орей (Michael Orey), А. Палівала (Abdul Paliwala), А. Л. Рега (Anna Lenka Reger), Е. Рідел (Eric Riedel), Ж. Сміт-Отард (Jacqueline Smith-Autard), К. Рензінг (Christoph Rensing), Н. Фальтін (Nils Faltin), П. Фледжуол (Paula Flageolle), С. Хаджерут (Said Hadjerrouit), С. Хейкок (C. A. Haycock), Ш. Н. Чан (Shu-Nu Chang), А. Штайнакер (Achim Steinacker).

На підставі аналізу праць науковців [2], [7], [11], [15], [16], [17], [18] ми номінуємо *РОН у вищій школі* як цілісний динамічний процес організації і стимулювання самостійної пізнавальної діяльності студентів з оволодіння навичками активного перетворення інформаційного середовища на засадах концепції здоров'язбереження, яка передбачає оптимальне використання тріадою "студент-викладач-бібліотекар" консолідованих кадрових, матеріально-технічних, навчально-методичних, фінансових та інформаційних ресурсів.

Невирішені аспекти проблеми. Утім проблема організації РОН у вітчизняних ЗВО потребує розгляду з позиції системного (І.В. Блауберг, Г.О. Васьківська, А.М. Кузнецова), компетентнісного (Н.М. Бібік, О.І. Локшина, О.Н. Овчарук, О.І. Пометун, О.Я. Савченко, С.Е. Трубачева), технологічного (Н.Ф. Тализіна, С.Л. Рубінштейн, Т.І. Чернецька), проектного підходів (В. Биков, М.В. Гриньова, С.О. Сисоєва, Л.М. Рибалко, О.М. Топузов). Поза увагою дослідників лишається проблема впровадження РОН в здоров'язбережувальне освітнє середовище ЗВО. Адже нині зростає значущість інформаційно-технологічної підготовки студентів, що забезпечується введенням інформаційно-технологічного компоненту при викладанні навчальних дисциплін. Активне використання ІКТ, сучасної комп'ютерної техніки, спеціально створених електронних освітніх ресурсів (ЕОР) є причиною стресових ситуацій у людей на фоні інформаційного вигорання та інформаційної перевтоми, що стає головною причиною погіршення якості життя, появи розладів психічного та фізичного здоров'я, наростання страху перед майбутнім.

Мета статті полягає в науковому обґрунтуванні особливостей ресурсно-орієнтованого навчання та візуальному представленні моделі, яка проектує організацію ресурсно-орієнтованого навчання на засадах проектного підходу в аспекті здоров'язбереження суб'єктів освітнього процесу.

2. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для досягнення мети використовувалися *загальнонаукові методи* – теоретичний аналіз і синтез, порівняння, зіставлення й узагальнення наукової педагогічної літератури з метою наукового обґрунтування ресурсно-орієнтованого навчання на засадах проектного підходу, розроблення моделі РОН студентів у ЗВО; моделювання – для проектування розробленої моделі та візуального її представлення у вигляді схеми; *емпіричні* – діагностичні (спостереження, тестування, оцінювання) під час проведення експериментального дослідження; педагогічного моделювання – для дослідження педагогічних об'єктів освітнього процесу, який уможливив формалізувати уявлення про організацію РОН у ЗВО як цілісний процес, осмислити його мету, завдання й напрями їх вирішення; створити платформу здоров'язбереження як основу формування готовності суб'єктів освітнього процесу до реалізації здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час дослідження проаналізовано та узагальнено праці вітчизняних науковців (В. Биков, Л.М. Буркова, С. Сисоєва та ін.) і зарубіжних (Chan, Hannafin, Armatas) щодо застосування проектного підходу в освітньому процесі. З'ясовано, що проектний підхід сприяє прояву творчого та інтелектуального потенціалу, а також розвиває здібності учнів/студентів, ґрунтуючись на принципі саморозвитку та самомотивації до проектної діяльності.

Проектний підхід, на використанні якого базується РОН, забезпечує застосування суб'єктами освітнього процесу знань, умінь, навичок, коли вони не втрачають своєї активної діяльності у використанні ІКТ і ЕОР та намагаються зайняти в групі позицію, що відповідає їх можливостям.

РОН на засадах проектного підходу передбачає роботу суб'єктів освітнього процесу над проектом із застосуванням ІКТ, ЕОР. Інноваційний освітній проєкт розглядається як унікальна діяльність, регламентована встановленими термінами, спрямована на досягнення заздалегідь передбачуваного результату або створення певного, унікального навчального продукту чи послуги відповідно до наявних електронних ресурсів та вимог до його якості [9].

Працюючи над проектом в умовах РОН, студенти спілкуються, співпрацюють і допомагають один одному, розвиваючи при цьому креативне та логічне мислення, соціальні та розумові навички. Для успішного виконання проєкту велике значення має рівень виявлення особистої відповідальності окремими його учасниками. Практика використання проєктів показує, що чим вищий рівень особистої відповідальності учасників проектної роботи, тим вища якість кінцевого продукту [12, с. 338-339].

Задля реалізації проектного підходу у РОН в умовах здоров'язбережувального освітнього середовища розроблено та науково обґрунтовано дослідницький освітній проєкт «**Ресурсно-орієнтоване навчання у вищій школі**» (далі – проєкт), який є прикладом педагогічних інновацій у застосуванні нових інформаційних технологій у вітчизняних ЗВО.

Проектом передбачено введення ІТ-компоненту при викладанні навчальних дисциплін у ЗВО задля формування фахових компетентностей та інформаційної культури у студентів. Водночас проєкт покликаний забезпечити цілеспрямовану діяльність усіх суб'єктів навчального процесу в освітній установі з метою розв'язання завдань здоров'язбереження, а також ефективну організацію здоров'язбережувальної діяльності та формування відповідного здоров'язбережувального середовища ЗВО [4; 5; 6].

Мета експериментального проєкту полягає у впровадженні педагогічних інновацій на основі застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та електронних освітніх ресурсів для підвищення ефективності освітнього процесу у ЗВО, активізації самостійної роботи студентів, орієнтованої на посиленні ІТ-компоненту при викладанні навчальних дисциплін; формуванні інформаційної компетентності у студентів в умовах здоров'язбережувального освітнього середовища.

Мету проєкту сформульовано відповідно до критеріїв SMART, що передбачало чітке її формулювання (S), конкретизацію та передбачення результатів проєкту (M); володіння ресурсами (зовнішніми і внутрішніми) для реалізації проєкту (A); реалістичність (R).

Завдання проєкту: залучення студентів, викладачів та бібліотекарів ЗВО до РОН; набуття студентською молоддю поглиблених об'єктивних знань з питань ІТ-освіти; виявлення та впровадження нових педагогічних технологій РОН; упровадження форм, методів та засобів РОН; активізація педагогічної діяльності викладачів та

бібліотекарів; активізація науково-пошукової та дослідницької діяльності студентів; дисемінація педагогічного досвіду з упровадження РОН у процес викладання професійно-орієнтованих дисциплін; розвиток інформаційно-освітнього середовища ЗВО; проведення спільних круглих столів, семінарів, конференцій, тренінгів та майстер-класів; співпраця з різними ЗВО та освітніми установами України.

Умовами впровадження проекту є створення та використання ЕОР; проведення відкритих занять, зокрема бінарних та із залученням бібліотекарів, майстер-класів для викладачів та бібліотекарів ЗВО; проведення студентських наукових конференцій; участь викладачів у наукових конференціях різних рівнів, публікації в наукових виданнях; обмін досвідом серед освітянської спільноти; співпраця з різними ЗВО з питань розроблення педагогічних та здоров'язбережувальних технологій.

Так колективом авторів під керівництвом Н. Кононец було створено освітній портал «Ресурсно-орієнтоване навчання у вищій школі» <http://rbl3.webnode.com.ua/> (рис. 1).

Рис. 1. Освітній портал «Ресурсно-орієнтоване навчання у вищій школі»

Розроблений освітній портал є візитівкою проекту, на його сторінках відображається вся інформація про впровадження РОН, заходи реалізації проекту, пропонуються різноманітні наукові та методичні матеріали для бажаючих брати участь у проекті, поділитися власним досвідом педагогічних інновацій, удосконаленням дидактичної системи при вивченні професійно-орієнтованих дисциплін з урахуванням концепції РОН.

Результатом аналізу й узагальнення теоретичного доробку вітчизняних і зарубіжних учених з питань організації РОН та власного багаторічного практичного досвіду стало розроблення *моделі ресурсно-орієнтованого навчання студентів в умовах здоров'язбережувального освітнього середовища* (далі – модель).

Модель розглядаємо як узагальнену схему цілісного процесу ресурсно-орієнтованого навчання, що візуалізує логічно послідовну систему взаємопов'язаних складових, які містять мету та зміст РОН та технологію контролю й корекції його результатів [13, с. 267].

Розроблена модель має чотири взаємопов'язані блоки: *цільовий, змістовий, реалізаційний та рефлексивно-аналітичний* (рис. 2). Для реалізації розробленої моделі використано *метод моделювання*, який уможливив візуалізацію уявлення про організацію РОН як цілісний процес підготовки фахівців у вищій школі, осмислення його мети, завдання, напрямів вирішення та передбачення результатів.

У *цільовому блоці* було враховано: мету, цілі, завдання, розкрито сутність РОН, концепцію РОН; передбачені методологічні підходи до РОН (ресурсний, акмеологічний, студентноцентристський, компетентнісний, системний, проектний), які уможливають досягнення мети – впровадження РОН при вивченні профільних дисциплін у ЗВО та досягнення його ефективності з урахуванням аспектів здоров'язбереження.

Змістовий блок охоплює зміст підготовки фахівців, який визначається: Національною кваліфікаційною комісією МОН України; стандартами вищої освіти; освітньо-професійними програмами; навчальними планами; робочими навчальними програмами; планами лекційних, лабораторних, практичних, семінарських занять; розробленими програмами самостійної роботи студентів (індивідуальні завдання, проекти, кейси тощо).

У *реалізаційному блоці* представлено ресурси, засоби, методи, форми, педагогічні технології РОН, дослідницький освітній проект «Ресурсно-орієнтоване навчання у вищій школі», науково-методичне забезпечення як сукупність матеріалів, які відображають теоретичні основи забезпечення процесу РОН засобами загальної педагогіки, дидактики, методики, теорії управління та практичну реалізацію створення ЕОР, що охоплює всі аспекти від теорії розроблення до практичних методик підготовки конкретних навчально-методичних матеріалів, а також відображено функціональні зв'язки досліджуваного феномена. Він також містить перелік здоров'язбережувальних технологій.

З метою виявлення ефективності РОН до моделі додано *рефлексивно-аналітичний блок*, який передбачає здійснення педагогічного моніторингу, критеріально-оцінювальний апарат якого становлять такі критерії: *когнітивний, діяльнісно-результативний та саморегуляційний*. Кожен критерій має 3 рівні: високий, середній та низький. Цей блок містить розробку навчально-методичного забезпечення для контролю знань, умінь і навичок студентів, експериментальної перевірки наукових засад реалізації здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності. Очікуваний результат при втіленні запропонованої моделі полягає в підвищенні ефективності РОН; підвищенні якості навчання професійно-орієнтованих дисциплін у цілому (якісного показника та абсолютної успішності); розвитку інформаційно-освітніх середовищ ЗВО; дисемінації досвіду впровадження РОН. Реалізація здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності також забезпечить коригування змісту теоретичного матеріалу, пошук сучасних форм, методів і технологій навчання, які б забезпечили високий рівень готовності студентів ЗВО до формування, збереження і зміцнення здоров'я в подальшому житті.

На підставі аналізу педагогічної літератури, практичного досвіду викладацької діяльності визначено та науково обґрунтовано *дидактичні умови* реалізації РОН у ЗВО.

Під дидактичними умовами реалізації РОН у ЗВО розглядаємо комплекс вимог до освітнього процесу, виконання яких забезпечує ефективну реалізацію РОН на рівнях навчальної дисципліни, навчального матеріалу, навчальної діяльності та результатів навчання [13, с. 214]. Ними визначаємо:

- 1) застосування комплексу форм, методів та засобів РОН;
- 2) організацію процесу навчання професійно-орієнтованих дисциплін в триаді "студент-викладач-бібліотекар" з використанням педагогічних технологій РОН;

- 3) орієнтацію на розвиток інформаційно-освітнього середовища ЗВО шляхом активізації розробки ЕОР;
- 4) введення ІТ-компоненту при викладанні професійно-орієнтованих дисциплін;
- 5) здоров'язбережувальну спрямованість процесу навчання та консолідацію здоров'язбережувальних технологій.

Рис. 2. Модель ресурсно-орієнтованого навчання студентів в умовах здоров'язбережувального освітнього середовища

При впровадженні експериментального проєкту у ЗВО акцентовано увагу на розробці ЕОР – електронних підручників і посібників, електронних навчально-методичних комплексів, дистанційних курсів, персональних веб-сайтів викладачів, засобів комп'ютерного тестування тощо.

Рекомендовано до використання в процесі розробки ЕОР такі інформаційні системи: Microsoft Word, Microsoft PowerPoint, Microsoft FrontPage, Sun Rav Book Editor, Dr. Explain, Constructor Electronic books 1.1.3, www.jimdo.com, <http://www.webnode.com.ua/>, <https://sites.google.com>, <https://drive.google.com/>, easy Quizzy тощо [3, 7, 8, 10]. Із розробленими у межах проєкту ЕОР можна ознайомитись на сторінках освітнього порталу «Ресурсно-орієнтоване навчання у вищій школі» <http://rbl3.webnode.com.ua/> («Віртуальна виставка та «Дидактичні матеріали»).

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Ресурсно-орієнтоване навчання (*resource-based learning*) розглядаємо як таке, що спрямоване на: використання педагогічних інновацій у застосуванні сучасних ІКТ і ЕОР, активне залучення до педагогічного процесу бібліотекарів та орієнтацію на освіту впродовж усього життя. Розроблена модель РОН студентів в умовах здоров'язбережувального освітнього середовища складається з чотирьох взаємопов'язаних блоків: цільового, змістового, реалізаційного та рефлексивно-аналітичного. Наскрізною лінією у моделі виступають дидактичні умови реалізації РОН у ЗВО як науково обґрунтовані дії, види діяльності та процеси дидактичного змісту, які на дефініційно-узагальненому рівні презентовано як: 1) застосування комплексу форм, методів та засобів РОН; 2) організацію процесу навчання професійно-орієнтованих дисциплін в тріаді "студент-викладач-бібліотекар" з використанням педагогічних технологій РОН; 3) орієнтацію на розвиток інформаційно-освітнього середовища ЗВО шляхом активізації розробки ЕОР; 4) введення ІТ-компоненту при викладанні професійно-орієнтованих дисциплін; 5) здоров'язбережувальну спрямованість процесу навчання та консолідацію здоров'язбережувальних технологій.

Результати впровадження дослідницького освітнього проєкту «Ресурсно-орієнтоване навчання у вищій школі» засвідчили широкі можливості використання сучасних ІКТ та педагогічних інновацій, креативне поєднання різноманітних форм, методів та засобів навчання професійно-орієнтованих дисциплін. Виявлено, що РОН професійно-орієнтованих дисциплін у ЗВО є цілеспрямованим, систематичним та послідовним упровадженням в освітню практику прийомів, способів, педагогічних дій та засобів, що охоплюють цілісний освітній процес від визначення його мети до одержання очікуваних результатів.

Дослідницький освітній проєкт є першим кроком до широкого впровадження з подальшим цілковитим переходом до РОН сучасної дидактичної системи, яка успішно використовується провідними країнами світу (Австралія, Австрія, Великобританія, Німеччина, Канада, Китай, Норвегія, Швеція, США та ін.). Концептуальною ідеєю як проєкту, так і РОН зокрема, є формування, збереження та зміцнення здоров'я студентів, майбутніх фахівців різних галузей, через реалізацію здоров'язбережувальних технологій, які розглядаються як педагогічні технології, що забезпечують цілеспрямовану діяльність усіх суб'єктів освітнього процесу в ЗВО з метою розв'язання завдань здоров'язбереження.

Застосування РОН в умовах здоров'язбережувального освітнього середовища передбачає творчий пошук оригінальних, нестандартних рішень науково-педагогічних кадрів, їх професіоналізм та педагогічну майстерність у методиці навчання профільних дисциплін із введенням ІТ-компоненту (побудова процесу навчання з використанням комп'ютерної техніки та сучасних ІКТ), а також розробку сучасних дидактичних засобів, форм організації самостійної роботи студентів, якість індивідуалізації навчання

та використання сучасних ІКТ на основі впровадження лінії здоров'язбереження, через реалізацію здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі ЗВО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] В. Ю. Биков, "Проблеми та перспективи інформатизації системи освіти в Україні", *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, Серія 2: Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання, № 13, с. 3-18, 2012.
- [2] В. Ю. Биков, "Відкрите навчальне середовище та сучасні мережні інструменти систем відкритої освіти", *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, Серія 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання, № 9, с. 9-15, 2010.
- [3] М. В. Гриньова, Н. В. Кононець, "Саморегуляція як основа ресурсно-орієнтованого навчання студентів у вищій школі", *Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка : матеріали II Всеукр.наук.-практ. Інтернет-конференції*; укл. Н. В. Кононець, В. О. Балюк. Полтава. КУЕП ПДАА. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://rbl3d.forumotion.me/t194-topic>.
- [4] М. М. Дяченко-Богун, "Теоретичні засади формування культури здорового способу життя", *матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Фізична реабілітація та здоров'язбережувальні технології: реалії і перспективи»* : [гол. ред. Л. М. Рибалко]. Полтава, ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка, с.148-150, 2018.
- [5] М. М. Дяченко-Богун, "Теоретичні і методичні засади реалізації здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності майбутніх учителів біології", Дис. доктора пед. наук. Полтава, Україна, 2016.
- [6] М.М. Дяченко-Богун, «Упровадження здоров'язбережувальних технологій у закладах освіти», *Витоки педагогічної майстерності* : зб. наук. праць.Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. Полтава, Вип. 21, с.142-146, 2018
- [7] Н.В. Кононець, "Функціональна дидактична модель ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу у вищій школі". *Social and Economic Aspects of Education in Modern Society*, Vol.2. Warsaw, Poland, с. 38–41, 2018
- [8] Н.В. Кононець, М.В. Гриньова, "Засоби створення електронного посібника для ресурсно-орієнтованого навчання", *Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць*, Вип. 20, с. 166-179, 2018.
- [9] Н. В. Кононець, М. М. Миколайчук, "Розробка електронних підручників як інноваційний освітній проект вищої школи", *Технології управління освітніми закладами, присв. пам'яті А. С. Макаренка: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., регіонального наук.-практ. семінару "Управління проектами: проблеми та перспективи розвитку"*. Полтава, с. 66–67, 2011.
- [10] Н. В. Кононець, "DR.EXPLAIN як ефективний засіб створення електронних навчальних ресурсів для ресурсно-орієнтованого навчання", *Комп'ютер у школі та сім'ї*, № 6(118), с. 35–40, 2014.
- [11] Н. В. Кононець, "Дидактичні основи ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу студентів аграрних коледжів", Дис. доктора пед. наук. Полтава, Україна, 2016.
- [12] Л. М. Рибалко, "Дидактичні основи навчання природничих предметів на засадах еколого-еволюційного підходу в загальноосвітніх навчальних закладах", Дис. докт. пед. наук. Київ, Україна, 2015.
- [13] Л. Рибалко, "Навчання природничих предметів на засадах еколого-еволюційного підходу в загальноосвітніх навчальних закладах: теорія і практика", *монографія*. Полтава, Україна, ФО-П Мирон І. А., 2014.
- [14] Л. Н. Рыбалко, "Тенденции модернизации физкультурно-оздоровительной деятельности в вузе", *Актуальные проблемы физического воспитания, спорта, оздоровительной и адаптивной физической культуры* : Сб. научн. трудов за результатами Международной научно-методической заочной конференции, посвященной 70-летию кафедры физического воспитания и спорта «Гомельского государственного университета имени Франциска Скорины». Гомель, Беларусь, ГГУ имени Франциска Скорины, Вып. 10, с. 123-127, 2017.
- [15] Chang, Shu-Nu (2007). Teachin gargumentation through the visual models in a resource-based learning environment . *Asia-Pacific Forumon Science Learningand Teaching*, Volume 8, Issue 1, Article 5 (June, 2007).
- [16] Christine Armatas. (10/2003). Impact sofan Online-Supported, Resource-Based Learning Environment: Does One Size Fit All? *Distance Education*. Volume24. Issue number 2. Melbourne, Vic. Pages 141–158.
- [17] Greenhow, Christine; Dexter, Sara; Riedel, Eric. (2006) Methods for Evaluating Online, Resource-Based Learning Environments for Teachers. *Journal of Computingin Teacher Education*, Volume 23 . Number 1 Fall. P. 21–28.
- [18] Hannafin, M. J., & Hill, J. R. (2008). Resource-based learning. In M. Spector, D. Merrill, J. Van Merriënboer, & M. Driscoll (Eds.), *Handbook of Research in Educational Technology* (3rd ed.) (pp. 525-536). NewYork: Lawrence Erlbaum.

Матеріал надійшов до редакції 14.12.2018 р.

РЕСУРСНО-ОРИЕНТИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ СТУДЕНТОВ В УСЛОВИЯХ ЗДОРОВЬЕСОХРАНЯЮЩЕЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ

Гринева Марина Викторовна

доктор педагогических наук, профессор,
член-корреспондент НАПН Украины, декан естественного факультета
Полтавский национальный педагогический университет имени В. Г. Короленко, г. Полтава, Украина,
ORCID ID 0000-0003-3912-9023
grinovamv@gmail.com

Кононец Наталия Васильевна

доктор педагогических наук, доцент кафедры экономики предприятия и экономической кибернетики
ВУЗ Укоопсоюза «Полтавский университет экономики и торговли», г. Полтава, Украина
ORCID ID 0000-0002-4384-1198
natakapoltava7476@gmail.com

Дяченко-Богун Марина Николаевна

доктор педагогических наук, доцент кафедры ботаники, экологии и методики обучения биологии
Полтавский национальный педагогический университет имени В. Г. Короленко, г. Полтава, Украина
ORCID ID 0000-0002-1209-2120
ecos.poltava2015@gmail.com

Рыбалко Лина Николаевна

доктор педагогических наук, старший научный сотрудник,
профессор кафедры физического воспитания, спорта и здоровья человека
Полтавский национальный технический университет имени Юрия Кондратюка, г. Полтава, Украина
ORCID ID 0000-0001-6092-9442
lina-rybalko@ukr.net

Аннотация. В статье раскрыта сущность и содержание ресурсно-ориентированного обучения в учреждениях высшего образования. Ресурсно-ориентированное обучение в высшей школе подано как целостный динамичный процесс организации и стимулирования самостоятельной познавательной деятельности студентов по овладению навыками активного преобразования информационной среды на основе концепции здоровьесбережения, которая предусматривает оптимальное использование триадой "студент-преподаватель-библиотекарь" консолидированных кадровых, материально-технических, учебно-методических, финансовых и информационных ресурсов. Научно обоснована необходимость соблюдения условий здоровьесбережения при проектировании ресурсно-ориентированного обучения студентов в высшей школе. Подана модель ресурсно-ориентированного обучения студентов в учреждениях высшего образования в аспекте здоровьесбережения как схема визуализации процесса ресурсно-ориентированного обучения. Охарактеризованы составляющие модели и дидактические условия реализации ресурсно-ориентированного обучения студентов в учреждениях высшего образования в условиях здоровьесберегающей учебной среды. Среди них: применение комплекса форм, методов и средств РОН; организация процесса обучения профессионально-ориентированных дисциплин в триаде "студент-преподаватель-библиотекарь" с использованием педагогических технологий РОН; ориентация на развитие информационно-образовательной среды ЗВО путем активизации разработки ЭОР; введение ИТ-компонента в преподавание профессионально-ориентированных дисциплин; здоровьесберегающая направленность процесса обучения. Описан исследовательский образовательный проект «Ресурсно-ориентированное обучение в высшей школе», который проходит внедрение в учреждениях высшего образования г. Полтавы и доказывает свою эффективность и целесообразность в применении.

Ключевые слова: ресурсно-ориентированное обучение; здоровьесберегающая образовательная среда; модель; образовательный проект.

RESOURCE-BASED LEARNING OF STUDENTS IN THE HEALTH-SAVING EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Maryna V. Gryniova

Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor, Corresponding Member of the NAES of Ukraine, Dean of the Faculty of Natural Sciences,
Poltava National Pedagogical University named after V.G. Korolenko,
Poltava, Ukraine
ORCID ID 0000-0003-3912-9023
grinovamv@gmail.com

Nataliia V. Kononets

Doctor of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of Enterprise Economics and Economic Cybernetics
University of Ukoopspilks "Poltava University of Economics and Trade", Poltava, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-4384-1198
natakapoltava7476@gmail.com

Maryna M. Dyachenko-Bohun

Doctor of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of Botany, Ecology, Methods of Teaching Biology Department
Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko, Poltava, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-1209-2120
ecos.poltava2015@gmail.com

Lina M. Rybalko

Doctor of Pedagogical Sciences,
Senior Researcher, Professor of the Department of Physical Education, Sports and Health
Poltava National Technical University named after Yuri Kondratyuk, Poltava, Ukraine
ORCID ID 0000-0001-6092-9442
lina-rybalko@ukr.net

Abstract. The essence of resource-based learning in institutions of higher education is described in the article. Resource-based learning at a high school is revealed as an integral dynamic process of organization and stimulation of the independent education activity of students for developing the skills of active transformation of the informative environment on the basis of the concept of health preservation, which provides optimal use of the triad "student-teacher-librarian" which unites personnel, technical, educational, methodological, financial and information resources. We have scientifically approved the necessity of observation of the conditions of health preservation in the course of the development of the resource-based learning for high school students. The model of resource-based learning for students at the higher education institutions in spite of healthcare saving for us is a scheme of visualization of the process of resource-based learning. The unit of the model and didactic conditions for the implementation of resource-based learning of students at the higher education institutions under the condition of a health-saving educational environment are the following: application of a complex of forms, methods and resources of resource-based learning; organization of the process of training of professional-oriented disciplines in the triad "student-teacher-librarian" with the use of pedagogical technologies of resource-based learning; orientation on the development of the information and education environments at the institution of higher education by activating the development of electronic education resources; introduction of the information-technological component for the professionally oriented disciplines; health saving orientation of the learning process and the unity of healthcare-saving technologies. The research project "Resource-based learning at the high school" is described and it is implemented in regional higher education institutions. Its efficiency has been proved and invites for further investigations.

Keywords: resource-based learning; health-saving learning environment; model; educational project.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] V. Yu. Bykov, " Problems and prospects of informatization of the education system in Ukraine", *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova, Serii 2: Kompiuterno-oriientovani systemy navchannia*, № 13, s. 3-18, 2012. (in Ukrainian)
- [2] V. Yu. Bykov, "An open educational environment and modern network tools for open education systems", *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova, Serii 2. Kompiuterno-oriientovani systemy navchannia*, № 9, s. 9-15, 2010. (in Ukrainian)
- [3] M. V. Hrynova, N. V. Kononets, "Self-regulation as the basis of resource-oriented student learning in higher education", *Resursno-oriientovane navchannia v «3D»: dostupnist, dialoh, dynamika : materialy II Vseukr.nauk.-prakt. Internet-konferentsii*; uкл. N. V. Kononets, V. O. Baliuk. Poltava : KUEP PDAA.[Online]. Available: <https://rbl3d.forumotion.me/t194-topic>. (in Ukrainian)
- [4] M. M. Diachenko-Bohun, "Theoretical foundations of the formation of a healthy lifestyle culture", *materialy IV Vseukrainskoi naukovopraktychnoi internet-konferentsii «Fizychna reabilitatsiia ta zdoroviazberezhuvalni tekhnolohii: realii i perspektyvy»* : [hol. red. L. M. Rybalko]. Poltava, PolNTU imeni Yurii Kondratiuka, s.148-150, 2018. (in Ukrainian)
- [5] M. M. Diachenko-Bohun, "Theoretical and methodical principles of realization of health-saving technologies in the professional activity of future teachers of biology", *Dys. Doktora ped. nauk. Poltava, Ukraina, 2016.* (in Ukrainian)
- [6] M.M. Diachenko-Bohun, « Introduction of health-saving technologies in educational institutions», *Vytoky pedahohichnoi maisternosti :zb. nauk. prats.Poltav. nats. ped. un-timeni V.H. Korolenka. Poltava, Vyp. 21, s.142-146, 2018.* (in Ukrainian)
- [7] N.V. Kononets, " Functional Didactic Model of Resource-Oriented Training of Computer-Cycle Courses in Higher School". *Social and Economic Aspects of Education in Modern Society*, Vol.2. Warsaw, Poland, s. 38–41, 2018. (in Ukrainian)
- [8] N.V. Kononets, M.V. Hrynova, " Tools for creating an electronic resource for resource-oriented learning". *Problemy suchasnoho pidruchnyka :zb. nauk. prats, Vyp. 20, s. 166-179, 2018.* (in Ukrainian)
- [9] N. V. Kononets, M. M. Mykolaichuk, " Development of electronic textbooks as an innovative educational project of higher education". *Tekhnolohii upravlinnia osvinitimy zakladamy, prysv. pamiaty A. S. Makarenka: materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf., rehionalnoho nauk.-prakt. seminaru "Upravlinnia proektamy: problemy ta perspektyvy rozvytku"*. Poltava, s. 66–67, 2011. (in Ukrainian)
- [10] N. V. Kononets, " DR.EXPLAIN as an effective tool for creating e-learning resources for resource-based learning", *Kompiuter u shkoli ta simi*, № 6(118), s. 35–40, 2014. (in Ukrainian)
- [11] N. V. Kononets, " Didactic bases of resource-oriented training of disciplines of the computer cycle of students of agrarian colleges", *Dys. Doktora ped. nauk. Poltava, Ukraina, 2016.* (in Ukrainian)
- [12] L. M. Rybalko, "Didactic Foundation of teaching natural sciences on the basis of ecological and evolutionary approach in comprehensive secondary schools", *Dys. Dokt. ped. nauk. Kyiv, Ukraina, 2015.*
- [13] L. Rybalko, "Didactic Foundation of teaching natural sciences on the basis of ecological and evolutionary approach in comprehensive secondary schools: theory and practice", *monohrafiia. Poltava, Ukraina, FO-P Myron I. A., 2014.* (in Ukrainian)
- [14] L. N. Rybalko, "Trends in the modernization of sports and recreation activities at the university", *Actual problems of physical education, sports, wellness and adaptive physical education: Sb. nauchn. Trudov za rezultaty Mezhdunarodnoi nauchno-metodycheskoi zaochnoi konferentsyy, posviashchenoi 70-letyiu kafedri fizycheskoho vospytania y sporta «Homelskoho hosudarstvennoho unyversyteta ymeny Frantsyska Skoryny»*. Homel, Belarus, HNU ymeny Frantsyska Skoryny, Vyp. 10, s. 123-127, 2017. (in Russian)
- [15] Chang, Shu-Nu (2007). Teaching argumentation through the visual models in a resource-based learning environment . *Asia-Pacific Forum on Science Learning and Teaching*, Volume 8, Issue 1, Article 5 (June, 2007). (in English)
- [16] Christine Armatas. (10/2003). Impacts of an Online-Supported, Resource-Based Learning Environment: Does One Size Fit All? *Distance Education*. Volume 24. Issue number 2. Melbourne, Vic. Pages 141–158. (in English)
- [17] Greenhow, Christine; Dexter, Sara; Riedel, Eric. (2006) Methods for Evaluating Online, Resource-Based Learning Environments for Teachers. *Journal of Computing in Teacher Education*, Volume 23 . Number 1 Fall. – P. 21–28. (in English)
- [18] Hannafin, M. J., & Hill, J. R. (2008). Resource-based learning. In M. Spector, D. Merrill, J. van Merriënboer, & M. Driscoll (Eds.), *Handbook of Research in Educational Technology* (3rd ed.) (pp. 525-536). New York: Lawrence Erlbaum. (in English).

